WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюз: 435-8740 — Тел. в Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIII. Ч. 212. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 15-го ЛИСТОПАДА 1966 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 15, 1966 No. 212. VOL. LXXIII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок 14 листопада 1966

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН підписав закон, згідно з яким ЗДА мають вислати за кордон харчів в програмі „Харчі для миру" на суму понад $5 більйонів впродовж 1967 і 1968. Але Президент не вдоволений із того, що Конґрес додав до урядового законопроєкту обмеження. Не вільно висилати харчів до тих держав, які продають або перевозять товари до Північного В'єтнаму. Друге обмеження відноситься до Куби, але Президент матиме право дати дозвіл на вивіз товарів до Куби, коли хтось схоче експортувати до Куби не стратегічні матеріяли і харчі.

ГЕНЕРАЛ ЛЕТУНСТВА ЗДА заявляє, що випродукування протиракетної зброї можл. ворогом цієї країни може привести до світової атомової війни. Таку думку висловив шеф штабу летунства, генерал Джан П. МекКонелл, один день після того, коли секретар оборони Роберт МекНамара повідомив світ, що СССР вже продукує і розміщує протиракетну зброю. Щоб ворог не мав відваги почати атомову війну, то ЗДА мусітимуть постійно мати перевагу в повітрі, бо лише це може стримати ворога цієї країни від того, щоб починати атомову війну проти ЗДА, надіючися на свою протиракетну зброю.

В НЮ ЙОРКУ НА ТЕЛЕВІЗІЇ відбулася тригодинна дискусія над звітом Воррена про вбивство президента Кеннеді. Чотири автори книжок на цю тему: Марк Лейн, Гаролд Вайсберґ, Пенн Джовнес і Ліон Соведж твердили, що Лі Гарві Освалд не був самотною особою, яка брала участь в цьому вбивстві, бо був ще хтось інший, який стріляв. Джовнес висловив здивування, що згинуло 14 осіб: які мали будь-яке відношення до Освалда, або до його засудженого вбивника Джека Рубі. Джекоб Коген, який пише книжку на цю тему, твердив, що Освалд — це єдиний вбивник Кеннеді. Те саме твердив і журналіст Джім Бішоп, який також пише працю про вбивство президента Кеннеді.

18-РІЧНИЙ УЧЕНЬ ГАЙСКУЛУ в Арізоні застрелив 4 жінки й одну дитину та поранив одну жінку й одну дитину. Роберт Бенджемін Смит увійшов до сальону краси і під загрозою револьвера наказав усім присутнім впасти на долівку і після того всіх постріляв. Між постріляними була і три й піврічна дівчинка, яка ще рухалася, то вбивник ще її кілька разів поранив, до чого він признався без жодного жалю перед поліцистом. Тримісячна сестра цієї дівчини тільки поранена, бо або вона сама, або її мати сховала під себе. Вбиті мати цих дівчат, 19-річна жінка фармер і дві учениці — практикантки в цій школі краси. Затруднена в цьому підприємстві Боніта Гарріс — поранена. Злочинець заявив, що він хотів наслідувати подібні злочини в Шикаґо і в Тексасі.

У СВІТІ

ПАПА ПАВЛО VI ПРОГОЛОСИВ, що він вживатиме всіх заходів, щоб в цьому році всі воюючі сторони у В'єтнамі прийняли довше перемир'я в Різдвяному періоді, як у минулому році. Пресовий речник Папи монсіньйор Фавсто Віллен висловив надію, що до латинського Різдва взагалі настане мир у В'єтнамі, але — коли б його не було, то Папа хоче використати нову нагоду для перемир'я, яке створило б пригожу атмосферу для замирення. Очевидєо, що таке перемир'я охопило б також налети проти Північного В'єтнаму.

ВСІ СХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКІ КОМУНІСТИЧНІ САТЕЛІТСЬКІ КРАЇНИ СТОЯТЬ у контакті з Північним В'єтнамом у справі закінчення в'єтнамської війни, але покищо все ще нема ніякого „сиґналу" з Північного В'єтнаму, що він готов замиритися — твердить американський „рухомий амбасадор" Аверелл Гарриман, який вернувся до Вашинґтону з своєї подорожі до 11-ох азійських, тихоокеанських та европейських країн, в яких з'ясовував хід і вислід недавньої Манільської конференції сімох воюючих у В'єтнамі антикомуністичних Держав.

У ПЕЙПІНҐУ СОВ'ЄТСЬКІ І САТЕЛІТСЬКІ ДИПЛОМАТИ ВЧИНИЛИ нову демонстрацію проти комуно-китайського режиму. Коли прем'єр Чу Ен-лай заявив у своїй промові перед 10,000 людьми, на зібранні з нагоди 100-річчя народин засновника Китайської Республіки Сун Ятсена, — що теперішня „правляча совєтська кліка цілковито зрадила великого Леніна і шлях великої жовтневої революції та продає революційні інтереси народів світу у користь імперіялістів і капіталістів" — приявні дипломатичні репрезентанти СССР, Болгарії Чехословаччини, Східньої Німеччини, Мадярщини, Польщі і Монголії вийшли з льожі дипломатів і покинули залю. Зате дипломати Румунії, Альбанії, Юґославії, Північної Кореї і Північного В'єтнаму залишилися на своїх місцях. Чу Ен-лай заповів „боротьбу проти совєтського ревізіонізму до самого кінця".

В ГЕНЕРАЛЬНІЙ АСАМБЛЕЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ РОЗПІЧНЕТЬСЯ в п'ятницю цього тижня дискусія над справою допущення Комуеістичного Китаю до ОН. Внесення Альбанії сформульоване так, що одночасно з прийняттям до ОН Пейпінґу треба виключити з рядів ОН Вільного Китаю. ЗДА, спротивляючись обом тим точкам, вважають, що матимуть за собою достаточну скільксть держав, отже голосів, щоб 1) визнати, що це спрва „важлива", отже вимагає двох третіх голосів для важности рішення і 2) що таких двох третіх за альбанським внеском не буде. Канада повела закулісову акцію, щоб визнати принцип „двох Китаїв" в ОН. Франція і Японія буцім-то підтримують конвенцію — прийняти Пейпінґ, але й залишити в ОН Вільний Китай.

БОЛЬШЕВИКИ ПОКАЗАЛИ ФРАНЦУЗЬКІЙ ДЕЛЕҐАЦІЇ, що прибула до СССР під проводом директора копальні урану біля Ліону, П'єра Шардона, копальню урану біля Жовтих Вод в Україні, на північ від Кривого Рогу. Очевидно, совєтські власті подали французькій делеґації і журналістам, що її товаришили, московську назву Жовтих Вод і Кривого Рогу і в такій московській транскрипції появились вістки також в американських газетах.

ПРЕМ'ЄР БІЛО-РАСИСТСЬКОГО УРЯДУ В РОДЕЗІЇ ІЄН СМИТ ЗАЯВИВ, що він вірить у можливість замирення з Британією, але для цього треба нових розмов „на вершинах", себто між ним і британським прем'єром Гаролдом Вільсоном. Ця заява не знайшла прихильного відгуку в Лондоні, де стверджено, що всі безпосередні і дипломатичні розмови з режимом Смита впродовж минулих двох років не дали позитивного висліду.

АСТРОНАВТИ „ДЖЕМІНІ 12" ЗДОБУВАЮТЬ НОВІ РЕКОРДИ В ДОСЛІДАХ КОСМОСУ ТА ЙОГО ОПАНУВАННЯ ДЛЯ ВИСАДКИ ЛЮДИНИ НА МІСЯЦЬ

Джеймс Лавелл

Едвін Олдрін

Кейп Кеннеді, Флорида. — Астронавти Джеміні 12 майор летунства Едвін Е. Олдрін і капітан Фльоти Джеймс А. Лавелл з повним успіхом виконують свою місію під час чотириденного кружляння довкола Землі. Астронавт Олдрін побив давніші рекорди побуту поза кабіною Джеміні 12 і в неділю 13-го листопада перебував поза кабіною 2 год. і 9 мінут, чим задемонстрував, що людина може перебувати в космосі та виконувати різні праці. Він фотографував Землю, зорі та кабіну Джеміні, маніпулював із шнуром, яким був прив'язаний до кабіни, лучив ракету Аджену з кабіною та виконував всі інші завдання, які мав призначені. Коли він увійшов до кабіни, йому ґратулювали з наземної стації повних успіхів та нових рекордів, які він встановив, бувши такий довший час в космосі. Капітан Лавелл перебував в кабіні та керував нею й ракетою Адженою а також стежив за астронавтом Олдріном, який перебував в космосі. Олдрін в суботу стояв в кабіні дві години і 28 мінут при відкритому отворі та виконував різні завдання, що були йому призначені. Директор космічних летів Кліффорд Чарлзворт заявив: „Згідно з моїми відомостями, астронавт Олдрін виконав все те, що він мав зробити". Давніші побути астронавтів поза кабіною не зовсім вдавалися, і вони мусіли скорочувати свій побут в космосі, бо їм заходили парою очі, або вони за сильно потилися та мусіли внаслідок втоми завчасно втікати з космосу до кабіни.

В п'ятницю 11-го листопада Аеронавтична і Космічна Адміністрація з успіхом випустила з Кейпу Кеннеді космічний корабель Джеміні 12, в якому полетіли 38-річний капітан фльоти Джеймс А. Лавелл як командант і 36-річний майор летунства Едвін Е. Олдрін — співпілот. О год. 2.08 по пол. ракета підсилювач викинула в космос ракету Аджену, в якій немає пілота. О год. 3.47 по пол. ракета Титан 2 викинув в космос космічний корабель Джеміні 12 з обидвома астронавтами. Коли Джеміні 12 почав здоганяти ракету Аджену, то вона була віддалена від Землі на 184 до 188 миль, а Джеміні був на висоті 100 до 168 миль. За допомогою окремих ракет капітан Лавел старався дістатися на ту саму висоту, на якій була Аджена. Після різних махінацій вдалося Джеміні 12 дістатися в сусідство Аджени. О год. 6.15 по пол. астронавти побачили за допомогою радару Аджену, а о год. 6.40 бачили її очима. Так почався останній лет в проєкті Джеміні, в якому було 12 летів, два без астронавтів, а десять з астронавтами. Цей проєкт зачався в березні 1965-го року і він мав підготовити лет астронавтів до Місяця в проєкті Аполло, перший лет якого має відбутися на початку 1967-го року. Джеміні програма в цілості коштувала $1.4 більйона. Джеміні 12 має кружляти довкола Землі впродовж чотирьох днів і має закінчитися у вівторок над Атлантиком 800 миль від Маямі над Атлантиком. Вже першої ночі Джеміні 12 і Аджена зустрілися та об'єдналися. Вночі астронавти спали. В другому дні кружляння астронавт Олдрін здобув новий рекорд, бо стояв більше як дві години в кабіні при відкритому вікні та фотографував Землю, сонячне затьміння та зорі. Впродовж 2 години і 28-ох мінут він бачив два заходи і два сходи Сонця. Астронавти під час цілої подорожі мають виконати 13 різних експериментів, наукових і технічних із жаб'ячими яйцями, щоб ствердити вплив невагомости на ріст тканин та допомогти пізнати, чи в космосі є місце для людини працівника. Ці яйця були запліднені саме перед летом. Після повороту на Землю 20 цих пуголовків будуть досліджувані спеціялістами, який вплив мав на них побут в районі невагомости..

Зміна уряду в Західній Німеччині не вплине на її приязнь із ЗДА

Бонн. — Курт Георґ Кізінґер, обраний Християнсько-демократичною партією на нового канцлера Західньої Німеччини, заявив, що як він стане канцлером, себто, коли йому вдасться створити нову міжпартійну урядову коаліцію, що розпоряджатиме абсолютною більшістю в парляменті, то він буде старатися покращати взаємини з З'єднаними Державами і з Францією де Ґолля. Він пригадав, що найкращі взаємини між Америкою і Західньою Німеччиною [illegible] урядування президента Айзенгавера, коли державним секретарем був Джан Фостер Даллес. Кізінґер заявив, що він не є ані „ґолістом" ані „атлантицистом", але буде старатися довести до синтези обох тих течій. Кізінґер заповів, що швидко після того, як він стане канцлером, він готов поїхати до Вашинґтону, якщо це буде вигідно президентові Джансонові Однак майже одночасно президент Джансон заявив на своїй пресовій конференції в минулу неділю, що він поїде вчасною весною наступного року до Західньої Німеччини. Газети пригадують, що канцлер Людвіґ Ергард, який був у Вашинґтоні у вересні цього року, запросив президента Джансона і той прийняв запрошення. Президент Джансон підкреслив, що предки більшости американців прибули з Европи і тому американський Уряд не легковажить проблем Европи: цей зворот стосувався закидів, наче б ЗДА присвячували головну увагу В'єтнамові й Азії із шкодою для Европи; такі нарікання буцім-то почув також Аверелл Гарриман у різних столицях Західньої Европи. Кізінґер переведе у цьому тижні розмови з лідерами Соціял-демократичної і Вільно-демократичної партій, але складе новий уряд щойно після виборів у Баварії, які відбудуться 20-го цього місяця.

Ізраїль перевів відплатний військовий рейд проти Йорданії

Єрусалим. — Ізраїльські збройні сили величиною одної бриґади, з танками та летунською допомогою, перевели в минулу неділю 13 листопада випад проти містечка Ес Саму за три милі вглиб йорданської території: ізраїльці твердять, що в тому містечку зосереджувались арабські саботажні частини й террористи, які переводили наскоки проти Ізраїлю та звідтіль саме прибули в минулому тижні саботажисти, які підклали були міну на одному прикордонному шляху в Ізраїлі, при чому згинули три ізраїльські вояки, джіп яких наїхав на міну. Коли заалярмовані йорданські війська наспіли на допомогу названому містечкові, розпалилась битва, яка тривала 4 години. У повітрі велася також летунська битва між літаками обох ворожих сторін. Обидві сторони проголосили свою „перемогу" й тому трудно окреслити докладно й правдиво, скільки було людських жертв у тому зударі. В усякому разі — по обох сторонах були вбиті й ранені. Ізраїльські частини зруйнували теж 40 будинків в Ес Саму, виселивши спершу їх мешканців. Після чотирьох годин ізраїльське військо й літаки вернулися до Ізраїлю.

„Тризуб" і „Ч. Січ" перемогли та ведуть в табелі АФЛіґи

„Тризуб", Філядельфія, здобув минулої неділі, 13-го листопада, цінну перемогу 5:1 над дружиною „Н. Й. Інтер" у мистецьких змаганнях Американської Футбольної Ліґи. Ворота для „Тризуба" стрілили: Бенітез 4 і Ферейра 1. В цій зустрічі найкраще вив'язався зі свого завдання напад „Тризуба".

„Чорноморська Січ" з Ньюарку відбула минулої неділі зустріч за мистецтво АФЛіґи у Гартфорді із місцевою дружиною Гартфорд СК. „Ч. Січ" перемогла господарів 3:2 після того, як до перерви вела дружина Гартфорду 1:0. Ворота для „Ч. Січі" здобули: Чайка 2 і Чижович 1. Українська громада Гартфорду гостила після змагань дружину „січовиків" прийняттям.

В табелі Американської Футбольної Ліґи веде „Чорноморська Січ" із точками 16:2 і відношенням воріт 27:11 та „Тризуб" із точками 16:4 і відношенням воріт 46:8. Їх суперник на першуна Ліґи С. К. „Рома" втратив минулої неділі дві точки, програючи з бостонськими „Тиграми" 2:4, і тепер має 7:5 точок та 14:14 воріт.

УСК Ню Йорк програв минулої неділі 0:1 мистецькі змагання „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу із дружиною Грецько-Ам. СК.

Під час маневрів зударився підводний човен Навтілюс із літаконосцем „Ессексом"

Норфолк, Вірджінія. — 10-го листопада під час морських маневрів зударився перший американський атомовий підводний човен, який почав морську службу 21-го вересня 1954-го року, із літаконосцем Ессексом. Підводний човен був пошкоджений і внаслідок цього мусів винуритися з води та відплив до бази підводних човнів в Ню Лондоні, Коннектикат. Цей зудар був коло берегів Північної Каролайни. Тільки один моряк Навтілюса був поранений легко. Літаконосець Ессекс зовсім не пошкоджений. Натілюс вславився тим, що він 3-го серпня 1958-го року був першим підводним човном, який переплив попід Північний бігун.

УВАН у ЗДА влаштувала дві наукові конференції

Ню Йорк. — На пленарній науковій Конференції УВАН, що відбулася в суботу 12 листопада ц.р., виступив з доповіддю віце-президент УВАН в ЗДА, звичайний професор Гарвардського Університету Омелян Пріцак про „Не-диких" і „диких" половців". На підставі літописів, арабських та інших джерел даної епохи, а також археологічних і філологічних даних, доповідач зробив спробу аналізи племінно-політичного складу Половецького степу. Він підкреслив велике значення для української історії вивчення проблеми половців, що понад двісті років посідали більшу частину сьогоднішньої української території (південь і південний схід).

В неділю 13 листопада ц.р. відбулося перше наукове засідання Кабінету Антропології та Археології ім. Левка Чикаленка, присвячене пам'яті видатного археолога Вікентія Хвойки. У вступному слові президент УВАН у ЗДА проф. Ол. Архімович говорив про завдання новозаснованого кабінету та про вклад сл п. Левка Чикаленка у вивчення української передісторії. Кабінет очолює дійсний член УВАН археолог Неоніла Кордиш-Головко. В дальшому проф. Ом. Пріцак говорив про В. Хвойку, який зробив кілька великих відкрить в археології України і впровадив її в міжнародну археологічну науку. Про В. Хвойку, як дослідника палеоліту та трипільської культури, говорила у своїй доповіді Н. Кордиш-Головко, яка підкреслила, що В. Хвойка відкрив трипільську культуру, дослідив її і визначив, як першу сільсько-господарську культуру на території Східньої Европи. Доповідачка ствердила, що В. Хвойка був першим науковцем із тих, що започаткували археологічні досліди на Україні. На закінчення конференції Тетяна Іванівська прочитала доповідь про розкопи полів поховання і стародавнього Києва, що їх провів В. Хвойка і підреслила їх велике наукове значення.

Помер Теодор Литвинюк, довголітній службовик УНСоюзу і колюмніст „Українського Тижневика"

Теодор Литвинюк

Карні, Н. Дж. — У п'ятницю, 11-го листопада, тут у пополудневих годинах помер Теодор Литвинюк, довголітній службовик Головної Канцелярії УНСоюзу, справжній експерт у ділянці життьового забезпечення, і колюмніст „Українського Тижневика", який від початків цього видання писав у ньому статті про УНСоюз для нашої англомовної молоді. Покійний Теодор Литвинюк був теж відданим союзовцем поза працею в Головній Канцелярії і для „Українського Тижневика". Він був довгі роки секретарем 287 Відділу УНСоюзу, Товариства „Сини України" в Джерзі Сиmі, а в останніх роках також англомовним секретарем Окружного Комітету Відділів УНСоюзу Надгудсонської Округи.

Життя покійного Теодора Литвинюка, сина українських іміґрантів, народженого в 1916 році в Джерзі Сиmі, було зв'язане від наймолодших літ із „Свободою" та УНСоюзом. Він почав працювати у „Свободі" десятирічним хлопцем, як доставець „Свободи" членам-передплатникам у Джерзі Сиmі. Опісля став на працю в експедиції „Свободи", а далі в адміністрації, а вже вісімнадцятирічним юнаком, тобто у 1934 році, почав Теодор Лютвинюк свою працю в Рекордовому Відділі Головної Канцелярії УНСоюзу. Із англомовним виданням — „Українським Тижневиком" співпрацював він від самого початку цього видання.

Покійний Теодор Литвинюк був дуже обов'язковою людиною. Ще в четвер, 10-го листопада, мимо поганого стану здоров'я, яке погіршувалося постійно впродовж декількох місяців, він працював повний день і старався закінчити свою працю над висилкою платничих книжечок і відзнак для нових членів та над оформленням їх реасекурації. В п'ятницю, в День Ветерана, коли преси друкували суботнє видання „Свободи" із новою статтею Т. Литвинюка в „Українському Тижневику", з дому Теодора Литвинюка наспіла вістка про наглу смерть цього ветерана американської армії, відданого службовика УНСоюзу і колюмніста „Українського Тижневика", який ціле своє життя вважав прийнятий на себе обов'язок святим, непорушним законом.

Покійний Теодор Литвинюк полишив вдову Марію, з дому Маґура, сина Терентія, який саме відбуває військову службу у В'єтнамі, та дочку Патрицію, студентку останнього року середньої школи. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадять покійного Теодора Литвинюка на вічний спочинок у вівторок рано з похоронного заведення Shaws Funeral Home, 138 Davis Ave. at Bergen Ave., Kearny, N.J., та сусідньої католицької церкви на цвинтар "Holy Cross Cemetery", North Arlington, N.J.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерзі Сіті і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Політика і оборона

Не слід закидати Америці, що вона не вчиться на своїх помилках минулого. Американський Уряд допустився у 1945 році великої історичної помилки, коли гасло батьків, що мали своїх синів у війську, „хлопці додому!" — застосував у практиці і перевів тотальну демобілізацію, не чекаючи, поки зроблять це Совєти. Внаслідок того маємо по нинішній день скомунізовану Східню й частину Середньої Европи. Але наука з тієї помилки не минулася задарма. Після періоду холодної війни настав період співіснування, який — з різними коливаннями — триває й по нинішній день. Однак, при всіх співіснувальних „люб'язностях", що їх раз-у-раз Вашингтон виявляє супроти Москви, ні на мить не послаблюється оборонної чуйности Америки.

Яскравим доказом того, що американський Уряд розуміє постійну загрозу збоку московського співіснувального партнера, була заява секретаря оборони Роберта МекНамари на пресовій конференції 10 листопада ц. р. про конечність протидіяти совєтським оборонним заходам, які запевнили б Совєтському Союзові мілітарну перевагу. Конкретно, йдеться про встановлення Совєтами на своїй території так званої протиракетної сіті. Хоч МекНамара запевняв, що американські бомбардувальники, як і далекосяжні керовані ракети, мали і мають змогу у випадку війни проникати вглиб СССР, він не виключив можливости, що новий совєтський протиракетний винахід може бути успішний. І тому ствердив необхідність негайно вдосконалити таку американську офензивну ракетну зброю, яка знівечила б совєтські заходи. Таким чином МекНамара задокументував перед журналістами і перед цілим світом, що коекзистенція Америки з Москвою і приготування до підписання між цими двома великодержавами договору проти поширення атомової зброї ні трохи не сповільнюють перегонів у зброєнні.

Ця конференція з минулого тижня має куди глибше значення, як проблема військової технології і стратегічного плянування. Суттю тієї заяви одного з керівників могутнього американського збройного апарату було властиво ствердження, що у сучасному світі вирішним міжнародно - політичним чинником є — недовір'я. А в політиці зобов'язує той самий принцип, що і у взаєминах між окремими особами та в торговельних трансакціях: можна не мати навіть і клаптика підписаного паперу, якщо партнери чесні й мають взаємне довір'я — спілка буде тривка й конструктивна. І навпаки — ціла стирта урочисто підписаних документів не має вартости, коли бракує довір'я, коли одна сторона не виріклася мрій про „угроблення" другої.

Слаба Богу, що Америка свідома віроломного характеру большевицького партнера у співіснувальній грі. І тому вона рішила затримати в Західній Німеччині чверть мільйона свого війська і, разом із 13-ма союзниками з Атлантійського пакту, не допустила до провалу того могутнього оборонного бльоку внаслідок політики де Голля. Загрозливою суттю тієї політики французького президента не є те, що він пропагує „визволення з-під американської гегемонії", бо це неповажне гасло людини, яка почуває себе „ображеною" в часі останньої світової війни. Але загрозливим для безпеки вільного світу є переконання де Голля, що загроза збоку Москви вже минулась, і тому настала пора будувати Европу „від Атлантику по Урал". Але покищо Европа сягає лише до берлінського муру і покищо безпека самої Фанції залежить від американської „атомово-ракетної парасолі", отже від тої американської атомово-ракетної зброї, про яку саме говорив МекНамара.

Не добре, що Уряд президента Линдона Б. Джансона в багатьох відношеннях іде задалеко в співіснувальній політиці, але добре, що він бодай обмежує її теорію „будування мостів" з комуністичними країнами Европи не заторкуючи тісно політикою проблеми оборони.

Ярослав Падох
касир УККА

ЧИ ДІЙСНО УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО ПОЛІТИЧНО НЕЗРІЛЕ

Це питання, а ще частіше ствердження, роблене, за словами Івана Франка, друґами й недругами, фальшивими й сердитими, стало таким труїзмом, що повторювати його майже непристойно. Зокрема ж закид цей став особливо актуальним і популярним після останнього, як це не прикро ствердити, ювілейного, Конґресу Американських Українців точніше УККА, після його як-не-як сумирного, двадцятип'ятирічного існування.

В розпалі боротьби кожний закид і ще більше кожний доказ є добрий. Після конґресу, замість розважно розібрати всі добрі й лихі його сторони, а хто заперечить, що були одні і другі та замість серйозних старань, щоб наладнати те, що так трудно було в конґресовій метушні й при хронічному бракові часу, дехто вперто повертається до давнього і вишукує щораз чорніші сторони того, про що час було б забути серед позитивних намагань знайти чесну розв'язку справжніх, а не уявних проблем.

Писала навіть наша преса що конґрес на ділі був вдалим, адже всі резолюції пройшли однодушно. Здається, справді немає під цю пору таких проблем, яких ми не могли б узгіднити поміж собою, хібащо наперед поставимо собі за всяку ціну їх не погодити. Недалека перша після конґресу, сесія Екзекутиви УККА виявить чи так воно є. Чи члени цього керівного органу прийдуть на нього, щоб, охолонувши від емоцій конґресу спільно шукати громадського миру чи громадського роздору. Треба вірити, що шукатимемо цього першого.

Хоч заскоро було б стверджувати, що всі знаки на землі й небі вказують на цю оптимістичну прогнозу, — все ж таки є ознаки, які голосно говорять про політичну чи громадську зрілість української громади в ЗДА

Першою ознакою були заяви всіх тих установ та угруповань, які, невдоволені перебігом конґресу, постановили не брати активної участи в керівництві УККА, але в найбільш категоричний спосіб заявили „урбі ет орбі", що вони залишаються членами УККА і виконуватимуть його статутові та громадські зобов'язання Такі заяви на самому конґресі, і то в атмосфері залізничого двірця перед від'їздом експресу, коли готелеві замітачі безцеремонно примушували шановних делеґатів покинути залю нарад мали й мають своє величезне значення. До того ці заяви були згодом повторені, дармащо інколи з чималими й обставинами (бодай перед першою сесією екзекутиви УККА) зовсім непримушеними додатками та застереженнями. Що більше, ці заяви були й є переводжувані в життя, бо чимало критиків органів УККА та переведення його конґресу надалі залишаються на дуже відповідальних постах у Відділах УККА та віддано продовжують у них свою ранішу працю.

Зле, коли за словами не приходять чини. За щойно цитованими заявами прийшли чини. Як касир УККА, можу й маю обов'язок ствердити, що установи й групи, які склали свої заяви не брати участи в керівних органах УККА, але залишилися у ньому, чинно виконують свої членські обов'язки, зокрема обов'язки фінансові. Вже після конґресу до каси УККА масово впливають вплати національного датку, і то незалежно від того, до яких установ чи політичних груп платники належать. Це повністю покривається з виразними заявами представників опозиції в конґресі і після нього. Адже представництво тієї невдоволеної частини членів УККА зараз після конґресу склало на руки президії екзекутиви, зокрема касира УККА, виразну заяву, що вони і все їхнє членство будуть активно піддержувати фінанси УККА, а зокрема в цих останніх місяцях збірки національного датку зложать його й інших кликатимуть до цього. Бож відома річ, що національний даток є єдиним фінансовим джерелом всякої, окрема зовнішньої, праці УККА.

Як сказано вище, вплати національного датку поступають задовільно. Кожного дня приходять до каси УККА нові грошові посилки довільно з усіх наших громад, то куди більші, як минулого року. Це допомогло замкнути балянс Українського Народного Фонду з кінцем місяця жовтня цього року сумою 56,582.42 долярів, яка, при всій її скромності, майже на 11,000 долярів вища від суми збірки на УНФонд у тому самому часі минулого року. До жовтня 1965 року УНФонд зібрав тільки 45,369.94 долярів національного датку.

Це числове порівняння має не тільки для, очевидно, фінансово наставленого касира УККА, але й для ширших кругів громадянства особливо радісну вимову. Воно говорить про громадську виробленість членства УККА та платників національного датку і про політичну зрілість нашого еміграційного громадянства. Свою опозицію до тих чи інших політичних чи тактичних потягнень конґресу чи його керівництва воно не мішає з основними речами: існування УККА і то активного, виконуючого своє призначення. Бо без фінансових ресурсів УККА не зможе продовжувати свого заступництва української справи назовні, не зможе друкувати своїх видань чи навіть удержувати своєї канцелярії. Група тих, які невдоволені перебігом конґресу, розуміє це і, Богу дякувати, виконує свої членські й громадські повинності супроти УККА. І в цьому, здавалося б незначному під політичним оглядом факті підписаний добачає величезну надію на те, що непорозуміння у межах УККА буде задовільно, на громадських засадах поладнане. Бо політично вироблена громада завжди знайде шлях до поладнання своїх спорів, ще й до того в обличчі постійного, а в останніх часах посиленого наступу ворога.

„МАЛО-НОВГОРОДСЬКА" СРІБНА МОНЕТА СВ. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО

У 1988 році ми, українці, будемо святкувати 1000-ліття впровадження християнства на Русі - Україні. Традиція передає, що в 988 році Володимир Святославич, князь київський і всієї Руси - України, звелів киян охристити в Дніпрі, а християнську віру проголосв офіційною релігією своєї держави. За те Українська Церква, яка в княжій добі мала офіційну назву „Київська Митрополія", рідше „Руська Митрополія", зачислила Володимира до українських святих, деколи додаючи назву „рівноапостольний", а український нарід назвав його „Великим".

Св. Володимир Великий дуже пильно дбав не тільки про розквіт християнства на Русі - Україні, але й про всесторонній розвиток своєї держави, не забуваючи про воєнне „ремесло", бо від степу, тобто від південного сходу, постійно набігали „на руські землі" кочовики - печеніги, які нищили країну з усіма її культурними та господарськими надбаннями.

З приходом на Україну християнства появилися перші золоті й срібні монети, т. зв. „злато" і „сребро", що їх карбували наші князі. Дослідники української нумізматики твердять, що ці монети карбовано не пізніше 1020 року. Їх карбували: золоті й срібні — св. Володимир Великий, срібні — Ярослав Мудрий, здається, в Новгороді, його небіж Святослав Турівський і, здається, ще один Володимирів син на ім'я Петро. Ці княжі монети карбовано, мабуть, не так для практичного грошового обігу, як радше на те, щоб за візантійським звичаєм урочисто заманіфестувати постання нової християнської держави Руси - України. Варто згадати, що для практичного грошового обігу в тих часах на Русі-Україні уживали т. зв. „куні гроші", тобто цінні хутра та шкіри і, згідно з тодішньою практикою в сусідніх державах, гроші тих країн, з якими наші князі були в тісних торговельних взаєминах.

До ювілею охрищення Руси - України маємо ще ледве двадцять кілька років, а проте ніхто з нас про нього не згадує, хоч нам, українцям, з огляду на сучасне політичне положення, варто до нього вже відтепер приготовлятися. Зате археологія нас випередила й сама пригадала цей ювілей. В 1963 році під час археологічних розкопів княжого городища в селі Заріче, над рікою Стугною, на Київщині, знайдено срібну монету, яку карбував св. Володимир Великий.

Здається, напередодні 1000-ліття охрищення Руси-України наука не могла нам дати кращого гостинця, як ця монета — Володимирове „сребро", яке неначе на те народилося, щоб заманіфестувати початок християнства на Русі - Україні, а тепер — по тисячі роках знову являється, щоб пригадати нам охрищення киян в Дніпрі!

Ми тут не будемо встановлювати точної дати охрищення України, як також появи княжих монет, бо в тих справах повинні б забирати слово дослідники цих питань. Ми хочемо лише пригадати, що в княжій добі Русь - Україна, чи пак її князівства, це фактично й практично була ціла культурна Східня Европа, й тому охрищення киян, це переломова подія в історії культури не тільки Руси-України, але й всього східньо-европейського простору, і так цю подію треба нам розцінювати в її 1000-ліття.

**

Св. Володимир Великий для оборони своєї держави проти печенігів розбудував імпозантну оборонну систему - сітку, яка складалася з великих і менших твердинь-городів, оборонних валів, підслухових ям, сиґнальних веж, оборони бродів на Дніпрі, що їх міг використати ворог, заскакуючи оборонців наступом іззаду, з наводнюваних ровів та інших стратегічних споруд. Всі вони були сполучені за певним пляном і творили ряд фортифікаційних ліній, які на сході тягнулися вздовж річок Десни й Остра, лівих приток Дніпра, на півдні вздовж Трубежі й Сули, також лівих приток Дніпра, і вздовж річки Стугни, правого допливу Дніпра.

**

Монета, що тут про неї мова, як уже сказано, була власне знайдена на фортифікаційній лінії вздовж річки Стугни.

Археологи, досліджуючи надстугнянську лінію, натрапили в селі Заріче на городище, тобто на залишки княжого городу, де колись стояла невеличка твердиня, яка, правдоподібно, називалася Малий Новгород. Під час тих розкопів відкрито сліди й останки воріт, які вели з „дітинця", тобто властивого городу, де жив князь із родиною та найближчим своїм оточенням, до „пригороддя", або „посаду", де жила решта мешканців городу, тобто купці, ремісники і т. д.

Як виявилося під час досліді, ці ворота були побудовані з дерева, мали 2.4 метра ширини, 15 метрів довжини, а над ними була двоповерхова оборонна вежа, яка захищала доступ до воріт, а далі й до самого „серця" городу, до „дітинця".

Обидві частини городу, тобто дітинець і пригороддя, були обведені валом з частоколом і оборонними вежами.

Власне під останками цих воріт, 0.80 метра нижче від нинішнього позему терену, знайдено Володимирову монету. Можна здогадуватися, що вона була загублена на котрійсь підлозі одного з поверхів або в самих таки воротах ще перед тим, поки ворота й ціла вежа, а може й цілий город, були знищені вогнем, і там, під тими руїнами збереглася аж до наших днів.

**

Знайдена монета, назвім її „малоновгородською" або „зарічською" (бо була знайдена на місці княжого городу Малого Новгороду в селі Заріче), на відміну від подібної монети „бориспільської" (знайдена в Борисполі, на Київщині) та „ніженської" (з Ніжена, Чернігівщина), завбільшки як канадійський або американський „кводр". У промірі має вона 2.7 сентиметра (канадійський „кводр" 2.4 сентиметра) і важить 3.19 грама (кводр — 5.85 гр.).

На лицевій її стороні зображення св. Володимира Великого в княжому плащі, який на грудях запнятий великою круглою застібкою. Князь сидить на розкішно різьбленому „столі" - троні з бічними і заднім опертями, звернувшись лицем до глядача. На його голові княжа митра — корона, завершена гарним однораменним хрестиком, який ледве не дотикає долішньої лінії напису кругом рисунка князя на престолі. Княжа митра своїми зарисами: нагадує т. зв. „Мономахову шапку", тобто митру князя Володимира Мономаха, яка збереглася донині. З митри - корони з обидвох боків, попри вуха князя, звисають прикраси, які на монеті замарковані крапками. Подібні дорогі прикраси княжих митр бачимо на візантійських мозаїках, де зображені князі чи імператори.

Маєстатична постать князя „на столі" держить обома руками, ліва нижче, а права вище, довгий держак, завершений хрестом, таким, як бачимо на княжій митрі. Хрест князь держить навскоси, спираючи його на правім рамені. Кінець хреста сягає долішньої лінії митри - корони.

Кругом рисунка князя, як згадано вище, читаємо відомий з інших княжих монет староукраїнський напис: „Володимир на столі". Тому, що гріш в лівій долішній частині знищений, витертий чи недокарбований, і то по обох боках монети, перша буква напису „В", як і частина княжого престолу, нечіткі. Невиразне також закінчення слова „столі".

На краю монета обведена

(Закінчення на стор. 3-ій)

ОСІННЯ МЕЛОДІЯ

За Дніпром блукає осінь рання,
Диха сивим холодом світання,
Тільки я з тобою,
Тільки ти зі мною,
А між нами —
зоряне мовчання.

Осінь —
Хмариться над нами просинь.
Осінь
Падають холодні роси,
Тільки нам на первопутку
Дарувать не хоче смутку
Золотиста осінь.

На Дніпрі затих веселий
клекіт,
В хмарнім небі журяться
лелеки.

Тільки я з тобою,
Тільки ти зі мною,
А між нами щастя недалеке.

Осінь —
Хмариться над нами просинь.
Осінь
Падають холодні роси.
Тільки нам на первопутку
Дарувать не хоче смутку
Золотиста осінь.

Устає за кручами світання,
Подих вітру тихий,
як зітхання.
Тільки я з тобою,
Тільки ти зі мною,
А між нами —
трепетне кохання.

Осінь —
Хмариться над нами просинь.
Осінь —
Падають холодні роси,
Тільки нам на первопутку
Дарувать не хоче смутку
Золотиста осінь.

ТАМАРА КОЛОМІЄЦЬ.

НА ЧУЖІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

„ЗОЛОТІ РИБКИ"

„Треба випускати золотих рибок із акваріюмів у нормальні водойми — тобто ліквідувати спеціялізовані школи, бо вони себе не виправдали".

Такі голоси не раз чути у часописі „Молодь України" — намагання змінити систему приймання у високі школи.

Нерідко виявляється прагнення повернутися до методів двадцятих років, тобто коли долю бути не бути студентом вирішувала особлива комісія з представників партії, комсомолу, комнезаму, профспілок та центрального бюра пролетстуду. (З „Молоді України" 21 жовтня).

З КАРПАТ ЗА КОРДОН

Сотні тонн малини, ожини, грибів, гірського меду — щедрий урожай зібрано у лісистих горах і долинах Прикарпаття та Закарпаття. Лісокомбінати вже давно перевиконали пляни і здали державі понад намічену норму.

Але не лише державі. Торік із Закарпаття відвантажили для Англії п'ять тонн грибів — лисичок. В цьому році гриби — лисички будуть надіслані в Англію, Францію, Італію та інші країни. (З „Радянської України" 20 жовтня).

БІЛЬШЕ, ЯК ТОРІК

Україна перевиконала річний плян здачі державі виробів тваринництва: 7868 тисяч тонн молока, або на 163 тисячі тонн більше, ніж минулого року; м'яса — 1815 тисяч тонн, що на 262 тисячі тонн більше; яєць — 2,6 мільярда штук, на 185 мільйонів штук більше; вовни — 23,8 тисячі тонн, або на 900 тонн більше порівняно з минулим роком.

Здача виробів тваринництва триває, — повідомляє „Молодь України" з 21 жовтня.

„ПОКАЗУХА"

Ми повинні раз і назавжди покласти край, покінчити з „показухою", — пише в „Радянській Україні" з 21 жовтня партійний секретар з Дніпропетровського В. Іванін.

Що ж це за „показуха"?

Це ті, — пояснює партійний секретар, — що перед святом (тобто роковинами московсько - большевицького перевороту. — Ред.) багато вимахують руками, обіцяють, щоб похизуватися, виставити своє „я", походити в передовиках, а на ділі не виконують і на половину обіцяного.

СЛОВО, БРЕХНЕЮ ПІДБИТЕ

„Ніде правди діти, раніше було, що всі потуги аґітатора зацікавити авдиторію ні до чого не приводили", — розповідає на сторінках „Радянської України" (число з 28 жовтня) із Запоріжжя кореспондент Л. Сотник.

А тепер? Тепер, — каже він, — аґітатори — досвідчені комуністи з високою і середньою спеціяльною освітою. В Україні нагромаджено великий досвід роботи за місцем мешкання: аґіткімнати, аґітпункти вдома, родинні клюби . . .

ЛУКА ЛУЦІВ

ІВАН ФРАНКО — БОРЕЦЬ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ І СОЦІЯЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(115)

Франко боявся, що його збірку поезій можуть невірно зрозуміти і тому „Передмову" до першого видання закінчував такою обороною свого твору:

„Пощо? Чи варто було трудитися, щоб пустити в світ пару жмутків зів'ялого листя, вкинути в круговорот нашого сучасного життя кілька крапель, затроєних песимізмом, а радше безнадійністю, розпукою та безрадністю? У нас і без того цього добра так багато! Та хто його знає — думалося мені — може це горе таке, як віспа, котру лічать вщіплюванням віспи? Може, образ мук і горя хорої душі вздоровить деяку хору душу в нашій суспільності? Мені пригадався Ґетевий Вертер і пригадалися ті слова, які Ґете написав на екземплярі своєї книги, посилаючи її одному своєму знайомому. З тими словами і я подаю оці вірші нашому молодому поколінню:

Sei ein Mann und folge mir nicht nach!*

Франко хотів перестерегти читача, щоб не сприймав його твір за поетичну сповідь автора і в передмові до першого видання написав, що до його рук потрапив щоденник якогось самовбивці, що через нещасливу любов поклав на себе руки.

М. Євшан не вірив І. Франкові. Він писав: „Як зручно маскує себе автор! Я хотів сказати: як незручно! Подавати до рук публіки „ліричну драму", збірку лірик, яких Галичина перед Франком ще не бачила — і боятися за ті лірики, застерігатися в передмові! Се проста неконсеквенція, коли сам автор кваліфікує свої вірші, як „отруту" і, видаючи їх, не солідаризується з ними! „Зів'яле листя" мусимо вважати за факт революційний просто в розвою творчости Франка — і не диво, що він сам не знав, як віднестися до власного твору" (ЛНВ, 1913, кн. 5, ст. 279).

Оце твердження Євшана прийняли численні інші автори, які писали про Франка, не звертаючи уваги на те, що воно не правдиве навіть у відношенні до самої поезії, а не то до всієї літературної творчости Франка. Євшан гадає, що до „Зів'ялого листя" поет боявся „виявити свої почування, свою внутрішню лірику і внутрішнє життя", але ж це не правда, бо ж ми бачили, що у Франкових поезіях до 1896 р. було те все, чого не бачив Євшан. На думку Євшана „Франко вступає на свою дорогу в поезії, здобувається на щирі, глибокі, добуті з душі тони". (ст. 280). Франкова поезія від самого початку була щира, і її тони виходили з поетової душі, і внаслідок цього поета переслідували, чого не було б, якби він хотів кривити душею. Євшан кінчив цей розділ своєї статті такими словами: „Франків творчий талант остаточно дозріває — і відси можна починати третю добу в розвою його творчости" (там же, ст. 280).

**

А. Крушельницький уважав вірш із другого жмутка „Чого являєшся мені" за один із найкращих в цілій збірці і за синтезу всього „Зів'ялого листя". Цю думку повторюють і інші літературознавці. Ось він:

Чого являєшся мені
У сні?
Чого звертаєш ти до мене
Чудові очі ті ясні,
Сумні,
Немов криниці дно студене?
Чому уста твої німі?
Який докір, яке страждання,
Яке несповнене бажання
На них, мов зарево червоне,
Займається і знову тоне
У тьмі?

Чого являєшся мені
У сні?
В житті ти мною згордувала,
Моє ти серце надірвала,
Із нього визнала одні
Оті ридання голосні —
Пісні.
В житті мене ти й знать не знаєш,
Ідеш по вулиці — минаєш,
Вклонюся — навіть не кивнеш,
Хоч знаєш, знаєш, добре знаєш,
Як я люблю тебе без тями,
Як мучусь довгими ночами,
І як літа вже за літами
Свій біль, свій жаль, свої пісні
У серці здавлюю на дні.

О, ні!
Являйся, зіронько, мені
Хоч в сні!
В житті мені весь вік тужити —
Не жити.
Так хай те серце, що в турботі,
Неначе перла у болоті,
Марніє, в'яне, засиха, —
Хоч в сні на вид твій ожиає,
Хоч в жалощах живіше грає,
По-людськи вільно віддиха . . . (ст. 60-61).

* „Будь мужньою людиною і не йди моїм слідом!" І. Франко має на думці твір німецького поета Й. В. Гете під заголовком „Терпіння молодого Вертера".

„МАЛО-НОВГОРОДСЬКА" СРІБНА МОНЕТА СВ. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

двома лініями у формі перстенів, вписаних один в другий, а між тими лініями ряд крапок. На зворотній стороні гроша рисунок родового знаку св. Володимира Великого — тризуб, формою один із найближчих до державного герба України, прийнятого в 1918 р. Українською Центральною Радою в Києві. Кругом тризуба друга частина знаного напису на княжих монетах: „а се єго єребро". Цей напис, а також частинно й тризуб пошкоджені, про що була згадка вище. В слові „єго" букви „го" нечіткі, а в тризубі пошкоджене праве (геральдичне) рам'я. На краю монети той самий мотив орнаменту, як і на лицевій стороні.

З української нумізматики та археології знаємо, що тому, що наші князі відносно мало карбували срібних і золодих монет, а також наслідком постійних ворожих нападів на Україну, не багато залишилося тих свідків нашої державности та культури. Тому не диво, що кожна знайдена княжа монета викликає велике зацікавлення дослідників нашої старовини. Зі звідомлень нумізматів і археологів довідуємося, що дотепер устійнено три типи срібних монет св. Володимира Великого. Наша „малоновгородська" монета належить до дуже рідкісної відміни третього типу цих монет. Найближчими до цього зразка є згадувана „бориспільська" срібна монета, але обидві вони карбовані двома різними штанцами-матрицями.

Тут не будемо переповідати деталів, лише згадаємо, що в обидвох зразках - типах („малоновгородський" і „бориспільський") тризуб своєю формою різниться незначно. Зате є різниці в написах, радше в їх характері. Тож кожному впадає в очі те, що хрестик на митрі князя на „бориспільському" зразку положений між буквами напису „Володимир на столі...", а на „малоновгородському" під цим написом. „Бориспільський" тип Володимирових срібняків різниться від „малоновгородського" ще й тим, що він на краях має тільки одну лінію і ряд крапок, тоді як „малоновгородський" дві лінії, а між ними ряд крапок.

— . . —

В нумізматиці була ще дискусія, чи монети з написом „Володимир на столі" напевно належать до часів князювання св. Володимира

Мало-Новгородська срібна монета св. Володимира Великого (в природній величині)

Мало-Новгородська срібна монета св. Володимира Великого (побільшена) Репродукція; рисунок, що його зробила О. Борис

Великого, чи Володимира Мономаха. Перемагає думка перша, яку підтвердила „малоновгородська" монета, яка була виявлена між знахідками, датованими з X та початку XI сторіч.

***

Ми навмисне довше зупинилися над „малоновгородським" срібняком св. Володимира Великого, бо в нас постійно нарікають на те, що „добрі сусіди" обкрадають нас з наших культурних пам'яток, хоч ми зовсім ними не цікавимося, коли не брати до уваги кількох наших науковців, які за ними постійно слідкують. Не вистачить ствердити, що свідки нашої тисячолітньої культури попадають в списки „древнерусских", а по-англійському таки в „рашіян" пам'яток. Якщо в сучасну пору ми не можемо їх ревіндикувати, то повинні бодай їх знати!

С. Г.

Міннеаполіс, Міннесота

ВЕЧІР УКРАЇНСЬКИХ ЄВАНГЕЛИСТІВ

22-го жовтня у приміщенні новопридбаної церкви українсько - баптистської громади відбувся цікавий „Літературний вечір молоді", який влаштовано силами молоді цієї ж громади та при участі гостей із таких же громад із Вінніпеґу та Мілвокі.

Простора церква заповнилась членами цієї громади, а особливо молоддю та дітьми, гостями із Канади та Вискансину, а також Міннеаполісу. Від УНСоюзу був присутній головний радний д-р Михайло Данилюк. Вечір відкрив новий пастор цієї церкви Микола Бездітко молитвою і заохотою молоді до праці над собою та привіванням гостей.

Програма заповнила понад дві години виступів хору Української Євангельсько - Баптистської Церкви в Міннеаполісі, сольових співів та дуетів, деклямацій та молодечої оркестри. Виступали також гості з Канади та Мілвокі, Вискансину. Всі точки програми були виконані з відчуттям. Тематика програми була в основному релігійна, але також включала деклямації на національно - патріотичні теми. Цікавим та приємним фактом було те, що молодь цієї громади не тільки бездоганно володіє украаїнською мовою, але вживає виключно її у вільних розмовах поміж собою. Вечором проводив п. Павло Пасічник, керівник молодечого сектору. Вечір закінчився виступами пасторів - гостей із Вінніпеґу і Мілвокі та молитвою пастора Бездітка. На другий день, у неділю, програма ще продовжувалась після святочного обіду.

Варто відмітити, що громада українських євангеликів в Міннеаполісі помітно оживилась із приходом до неї нового пастора М. Бездітка. Члени його родини особливо діяльні в громаді, які також обдаровані мистецькими таланами. Багато членів цієї громади вже є членами УНСоюзу і вже будуються пляни, щоб при цій громаді створити окремий відділ УНСоюзу.

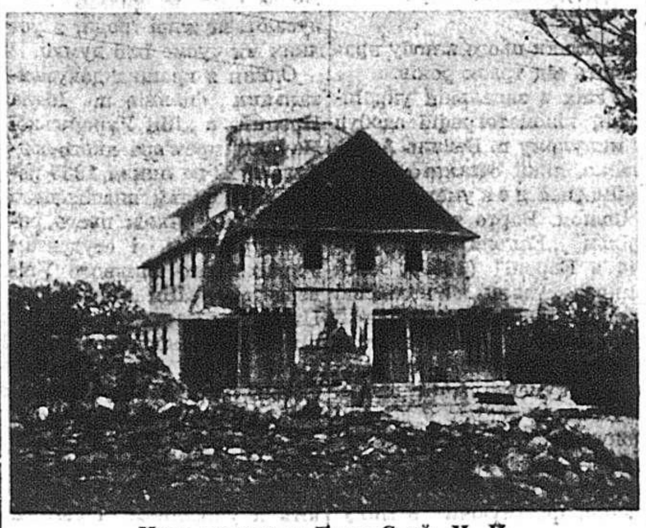
Н. Н.

НА ВИСТАВКУ В КАНАДУ

На світову виставку в Канаду Житомирщина надсилає різні вироби, — повідомляє „Радянська Україна" з 23 жовтня. — З Коростеня ідуть за океан скульптури і скульптурні групи „Російський танок", „На полонині", „Лебідонька", а з Баранівки — 1500 порцелянових чашок.

Глен Спей, Н. Й.

БУДУЄТЬСЯ НОВА ЦЕРКВА В ГЛЕН СПЕЙ

Нова церква в Глен Спей, Н. Й.

Завершується перша стадія будови церкви св. Володимира в Глен Спей, Н. Й. В цьому вакаційнім українськім осередку від ранку до вечора кипить праця, спішаться майстри, щоб ще перед зимою накрити дахом церкву св. Володимира, будова якої розпочалася кілька місяців тому під фаховим наглядом її проєктодавця архитекта інж. А. Осадци, а веде її відомий будівничий дерев'яних церков — п. Юрій Костів.

Церква положена на гарній, наріжній площі — напроти могили - пам'ятника, присвяченій Борцям поляглим за Волю України, і разом з нею творить одну цілість, яка своєю символікою нагадувати буде прийдешнім поколінням про вічну живучість нашого народу.

Церква є взорована на українськім дерев'яннім будівництві карпатських гір. Назовні стіни її будуть покриті дерев,яними півкруглякам, а копула і дахи ґонтами.

Під церквою знаходиться заля на церковні зібрання, яка зможе помістити до 150 людей. Є там теж передбачені приміщення на огрівання і санітарні улаштування.

Її розміри такі: восочина 75 стіп, ширина 45 стіп, довжина 65. Сидячих місць буде коло двісті, стоячих двісті, а сорок людей зможе поміститися на хорах.

З повище даних видно, що храм Божий, як на ґленспейську вакаційну громаду, буде величавий і напевно буде місцем відвідування численних гостей і туристів, які масово в літніх місяцях відпочивають у Кетскильських горах.

І хоч жертвенна ґленспейська громада взялася за таке велике і коштовне діло, то її платнича спроможність є мала, і тому Будівельний Комітет розпочав кампанію за придбання нових, додаткових фондів. Він почав, між іншим, розсилати письменні звернення до всіх наших організацій, професіоналістів і до людей доброї волі, просячи про добровільні пожертви на таку шляхетну ціль.

Церква в Ґлен Спей, — — це ще один новий наш культурний здобуток, гордість цілої нашої спільноти в Америці — гідний свідок прив'язання нас до рідної Церкви й рідного народу, який не тільки цілий рік, але теж і у вакаційнім часі хоче бути разом зі своєю церквою і заспокоювати й тоді свої духові потреби.

І недивно, що Комітет Будови Церкви, який очолює щедрий наш жертводавець і добродій д-р Євген Грабарчук, у своєму зверненні між іншим пише „Тут у нашій церкві на молитві віднайдемо і відтворимо святощі рідної Батьківщини, а в молоді засвітиться вогник любови до Бога й релігійно-національної культури її батьків"!

Жертви на будову церкви просимо пересилати:
St. Vladimir's Ukrainian Catholic Church, Glen Spey, New York, Building Committee
д-р інж. М. Клюфас

Д-р інж. М. Клюфас

ЗБІРКА — „ДІТИ ДІТЯМ"

Українська Американська Жіноча Допомогова Організація, Головна Управа Ню Йорк, звітує про 14-ту збірку пожертв на акцію „Діти Дітям" за 1965-66 рік. Разом зібрано 3.594. 72 дол.

З тої суми вислано: Німеччина УМХС 440.00 і 400.00 (разом 840.00); індивідуально туди ж 20.45, Австрія 685.60, Бельгія 345.45, Франція 255.60, Італія 200.30, Швайцарія 15.00, Еспанія 31.60, Англія 45.45, Польща 58.63, Україна 76.61, Америка 774.04. Оплата за висилку пакунків і поштові марки 71.55. Разом 3.420.28. Остаток на банковому конті 174.44 дол.

Головна Управа дякує управам своїх відділів та всім збірщикам, які не жаліли труду і збирали від дітей, матерів, батьків, бабунь, дідунів і від усіх людей доброї волі, що їм нужда і біда української дитини - залишенця не є байдужа.

Також щиро дякує радіопрограмам оо. Василіян і Р. Мариновича за безкорисне оголошення і добре слово в користь нашої акції, також крамницям Арка, Еко, Сурма, Амор за збірку на бльочки, як і всім жертводавцям. Щире спаси-Біг.

Віримо, що і цього року українське громадянство зложить свою жертву, щоб бідні українські діти, розкинені по різних державах, могли мати ялинку з гостиною св. о. Миколая, а також щоб можна було оплатити бідним дітям літні табори Пласту і СУМА. Молитви дітей і Ваше почуття сповнення обов'язку нехай буде Вам нагородою.

Головна Управа
О. Томашівська — голова
С. Бартко — секретар

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Маямі, Флорида

РОКОВИНИ ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ

Український Центральний Комітет в Маямі, який складається з делеґатів від кожної Української Організації й Української Католицької й Української Православної Церков, вирішив цього року замість концерту, присвяченому Листопадовому Чинові, просити настоятелів Української Православної й Української Католицької Церков відправити спільну Панахиду й Молебен, щоб вшанувати пам'ять тих борців, які віддали своє життя за Україну, і спільно відзначити той незабутній Чин — Листопадовий Зрив, яким було виборено й проголошено Галичину Самостійною Державою.

Настоятелі обох Церков — о. Олексів з Української Католицької й о. Маґаляс з Української Православної, радо на це погодились, і вирішили, що Свято Листопадове відбудеться в Українській Католицькій Церкві, але, на жаль, отця Маґаляса викликали до Філядельфії й Молебен і Панахиду відправили парох Української Католицької Церкви в Маямі о. Олексів і о. Микола Баранецький, який є на вакаціях в Маямі.

6 листопада 1966 р. о 3-ій год. відбулась урочиста Панахида і Молебен при масовій участі українців з Маямі, як православних, так і католиків. Виніс прапорів і почесну варту трималили українські ветерани: Подубинський, Наконечний, Каліцінський і Дрозд.

Під час Панахиди співали співаки з Українського Католицького й Українського Православного хорів при співучасті всіх присутніх.

Отець Баранецький в своїй коротенькій промові, зміст якої був оснований на словах молитви „Боже, нам єдність подай!", надмінив, що якби ми мали більше згоди, вирозуміння й єдности, то може мали б Україну вільною, незалежною державою, і закликав присутніх, щоб вони про це пам'ятали і старались не тільки словами, але й вчинками єднатись. Отець Олексів доповідав про Листопадові події. Доротко але докладно подав перебіг підготовки до Листопадового Зриву і проголошення Самостійности Галичини, зокрема й пов'язав це з проголошенням Самостійної Соборної Української Держави.

Відзначив великі заслуги Митрополита Андрея Шептицького у визвольній боротьбі за Українську Державу.

Зупинився на завданнях українського народу у продовженні боротьби за Самостійну Українську Державу й зокрема закликав українську еміґрацію не відрікатись віри й мови своїх батьків і дідів й української національности.

Отець Олексів заявив, що вірить в те, що прийде час, коли Україна стане самостійною Соборною Незалежною Державою. Отець Олексів і пан Богдан Бакай перевели збірку на українських інвалідів, яка принесла 71 доляр.

О. П.

Гемонд, Індіяна

ЦЕГОЛКА НА УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В РИМІ

Заходом місцевого Відділу УККА і енерґійного голови — В Шевцева відбуто 18 -го вересня 1966 р. громадську гостину разом із пікніком в місцевій парохіяльній залі Української Кат. Церкви св. Иосафата на фонд будови УКУніверситету в Римі. Прибутки з імпрези та їх пожертви дали прибуток в сумі 110 дол., які в цілості відослано на Український Католицький Університет в Римі.

Тут належиться сердечна подяка місцевому Всеч. о. Иосифові Мартинюкові з Української Кат. Церкви св. Иосафата за моральну і матеріяльну піддержку із своєю парохіяльною громадою, так і за кількакратні заохоти з церковної проповідальниці до масової участи, де і сам взяв участь.

Вище згаданий Відділ чується до обов'язку зложити сердечну подяку панству Коколюсові із Південного Шикаґа і місцевим паням: Катерині Урядковій і Любі Петриній за смачну кухню і всім присутнім гостям за участь.

Микола Возняк

Документально-культурні фільми Івана Процика

Не зважаючи на всю скромність наших матеріяльних засобів і на великі видатки, з якими зв'язана фільмова продукція, майже в кожному українському середовищі знаходяться фахівці кінематографії, які стараються продукувати українські фільми. Український Фільмовий Клюб в Ошаві, в Канаді, взяв на себе велике завдання накрутити довгометражний фільм на підставі повісти Степана Любомирського „Жорстокі світанки". До речі, це перший довгометражний фільм за весь час української еміграції, над яким члени й симпатики цього клюбу працюють від трьох років.

Успіх в загальній українській кінематографії здобув у минулому п. Василь Авраменко, який останньо почав займатися документальним фільмом. Варто тут згадати фільм „Капеля Бандуристів в Европі" (1959), який випродукували канадійські українські кінорежисери й продуценти, і який фахова критика прийняла як вдалий документальний запис.

Великих успіхів у ділянці документального фільму добився на американському континенті п. Юрій Тамарський, фільмуючи в минулому тропічні райони Бразилії. Випродукований ним (співрежисер — С. Новицький) фільм „Шевченко у Вашингтоні", посвячення площі у вересні 1963 і відкриття пам'ятника Шевченкові, 27-го червня 1964 — це великий крок уперед в продукції українських документальних фільмів на еміграції так під оглядом тематичним, як і технічним.

Також і українська еміграція у Німеччині має свого кінорежисера й продуцента в особі п. Івана Процика з Мюнхену. Пан Процик почав цікавитися кінематографією ще з гімназійних років. В 1949 році він успішно провів перший свій документальний запис з'їзду, що зібрався у десяті роковини першої матури Львівської Малої Духовної Семінарі в Мюнхені. Він тоді записав Архиєрейську Службу Божу й ділові наради цього з'їзду, що проходив у присутності й під протекторатом першого ректора цієї семінарії — Архиєпископа Івана Бучка. Згодом п. Процик працював у різних німецьких кінопродукціях, як наприклад, Артфільм, Д 56 фільм, Шонґерфільм тощо. З 1959 по 1961 рік п. Процик був асистентом відомого швайцарського фільмового режисера Віктора Бореля, чоловіка української письменниці Семаки - Борель. Віктор Борель був відомий в Европі майстерністю своїх документальних фільмів, і його можна було б поставити на рівні з американцем Флеґерті чи зі шведом Суксдорфом, що широко відзначалися в цій ділянці кінематографії. Пан Процик має свій власний стиль праці й його фільми стоять на висоті сучасних вимог кінематографії.

Треба сказати, що монтаж документально - культурного фільму є майже в кожному випадку невдячним завданням, бо в ньому бракує сенсаційности і тому його трудно оживити й виконати так, щоб він міг захопити глядача й рівночасно бути вірним історичним записом. Для нас, українців, що не маємо широкої щоденної преси, такі фільми мають велике значення, бо вони в кожному випадкові передають більше, як це може зробити наша преса чи навіть історичні записи. Перед нами на фільмі пересуваються живі люди, з уст яких ми чуємо їхні думки.

Одним з кращих документальних фільмів п. Івана Процика є „Дім Української Науки", прем'єра якого відбулася 22-го липня 1965 року. Цей фільм висвітлював п. Процик також цього року курсантам і студентам Українського Вільного Університету. „Дім Української Науки" — це незвичайно цікавий і тематично й технічно добре опрацьований фільм, який показує глядачам працю наших науковців, які жертвенно й з самопосвятою досліджують українську культуру й передають її українцям і світові. Цей фільм починається кадром, на якому бачимо німецькі культурні й освітні установи Мюнхену, деякі наші громадські установи й вкінці Дім Науки, де примістилися три наші наукові інституції: НТШ, УВУ й УТГІ. Замітним кадром цього фільму є урочистість посвячення і відкриття Дому. Фільм „Дім Української Науки" є замітний не тільки гостротою і яскравістю образу та чистотою звуку, але й технікою монтажу окремих кадрів. Звукові частини мають природній характер і в цілому роблять враження добре збалянсованого цілого.

Почавши з 1959 року п. Процик накрутив наступні фільми: (1) Канонічне встановлення Апостольської Екзархії для українців католиків у Німеччині й інтронізація першого Екзарха Ординарія Кир Платона Корниляка (1959), (2) Українські дні в Римі; Посвячення Малої Семінарії; Українська Єпископська Конференція в Римі, присутніх десять єпископів (1959), (3) Похорони Степана Бандери (1959), (4) УВУ — Ректор проф. д-р Іван Мірчук; Союз Українських Студентів у Німеччині (1959), (5) Похорони професора Івана Мірчука (1961), (6), Професорський Збір УВУ; Надання почесного докторату професорові Гр. Ващенкові (1961), (7) 75-ліття Ректора проф. д-ра Юрія Панейка (1961), (8) П'ята Сесія УНРади (1961), (9) 150-ліття М. Шашкевича (1961), (10) 10-ліття Осередку СУМ-у в Ульмі (1962), (11) Пресова конференція на звільнення Митрополита Кир Йосифа Сліпого (1962), (12) Перший Здвиг Украйців Німеччини в Штутґарті (1962), (13) 50-ліття пам'ятника синьожупанникам у Раштаті (1965), (14) Другий Здвиг Українців Німеччини в Мюнхені (1965), (15) Перший З'їзд Парафіяльної Молоді в Кеніґштаті (1965), (16) Український Париж (1965), (17) Ательє Гр. Крука; Прощання Сев. Борачка й три останні фільми, накручені цього літа: (18) Урочисте закінчення Других Літніх Курсів Українознавства в УВУ в Мюнхені, (19) 55-ліття Українського Пласту й 80-ліття проф. О. Тисовського й (20) СУМ — Летючо - Рейдуючий Табір.

Всі згадані фільми мають велику документальну вартість і є поважним причинком до історії українського життя в Німеччині, частинно в Італії й у Франції. Вони, на мою думку, заслуговують, щоб українська громада, розпорошена в світі, їх побачила, а фахівці фільмової справи ширше оцінили вартість праці п. Процика. Про фільми, які я мав нагоду бачити, можна щиро сказати, що це добре професійно виконані кадри, які було б дуже цікаво показати зокрема на американському континенті, щоб могти їх порівняти з кадрами канадійських і американських українських фахівців кінематографії.

Продуцент і режисер Іван Процик є сином священика й походить з Грималова.

Перед війною він ходив у Львові до Малої Семінарії. Після війни студіював в Українському Вільному Університеті в Мюнхені на факультеті права і суспільно-економічних наук, де закінчив економічні студії.

Володимир Жила

ЗДАЮТЬ ВОЛИНСЬКУ КАРТОПЛЮ

Трудівники сільського господарства Волині, виконуючи рішення партії, — повідомляє „Радянська Україна" з 19 жовтня, — здали державі 116 тисяч тонн картоплі при пляні 114 тисяч тонн.

СКОРОЧУЮТЬ „ДНІ"

Зимою на Львівщині влаштовують льодові гірки, санні трійки, казкові персонажі, гостинці — гарячі млинці, галушки . . .

День тваринника, день хлібороба, день буряковода . . . — пише далі якась З. Натова в „Культурі і Житті" (число з 20 жовтня). А потім запитує: чи не занадто багато „днів"? Тим більше, що тепер встановлений один день всесоюзний день працівників сільського господарства.

Посмертні згадки

ІВАН КОЗАК, член Тов. ім. св. Николая, Відд. 104 в Перт Амбой, Н. Дж., помер дня 27-го жовтня 1966 р. на 82 році життя. Покійний походив зі села Черче, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анну, синів Рея і Волтера і замужні дочки Стефанію та Катерину.
Вічна Йому Пам'ять!
Степан Мисак, секр.

ЕМІЛІЯ КОВАЛИК, одна із найактивніших членкинь 220 Відділу, померла в Шикаґо 20 вересня на 72 році життя. Покійна прибула до Америки із Перемищини молодою дівчиною та ціле своє життя була примірною та активною у всіх існуючих українських організаціях. Її поховано із церкви Рождества Пресвятої Богородиці при участи численної української громади. Залишила в смутку сина Володимира, дочку Анну та внуків.
Вічна Їй Пам'ять!
І. Мелінишин, секр.

ЛЮБОМИРА ІВАСЬКІВ, членкиня Т-ва св. Василія, 364 Відд. УНС в Клівленді, Огайо, померла дня 9 жовтня 1966 року на 17-му році життя. Полишила у великому смутку маму Олену, батька Степана, сестер Теодору, Марію, Евгенію та брата Івана. Похорон відбувся з укр. кат. церкви св. Йосафата на цвинтар св. апп. Петра і Павла в Клівленді.
Вічна Їй Пам'ять!
В. Владика, секр.

МАРІЯ ПАВЛОВСЬКА, членкиня Т-ва „Любов", 373 Відділу УНС в Медісон, Ілл., померла 30 жовтня 1966 р. на 59-му році життя. Покійна залишила в смутку дочку з мужем, сина і три внуки, як теж чотири сестри, двох братів, ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся дня 2-го листопада 1966 з укр. кат. церкви св. Марії в Медісон, Ілл., а відтак на цвинтар Кальварію.
Вічна Їй Пам'ять!
Управа Відділу

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

П'ЯТНИЦЯ 18 ЛИСТОПАДА 1966 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні Загальні Збори Т-ва ім. Сірого Лева — 216 Відд. о год. 8:30 веч. в приміщенні Пластового Дому у Філядельфії. — Ю. Масюк, секр.

СУБОТА, 19 ЛИСТОПАДА 1966 р.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорном. Січ — 14 Відд., о год. 7:30 веч. в Січовій залі при 508 — 18-та Аве. Проситься прибути та вирівняти свої вкладки. — В. Роговський, гол., М. П. Отрок, секр.

НЕДІЛЯ, 20 ЛИСТОПАДА 1966 р.

Боффало, Н.Й. — Місячні збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 127, о год. 11:30 ранку при Філмор і Онейда вул. Проситься членів прибути на збори та вирівняти свої залеглі вкладки до 25-го кожного місяця. Вкладки можна вплачувати що неділі у вищезгаданому часі і місці. І. Була, голова; п-ні М. Гараус, фін. секр.; П. Гаравус, касир.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Т-ва І. Франка — 83 Відд. о год. 12:30 по пол. в Укр. Горож. Клюбі при 847 Н. Френклін вул. Довгуючих членів проситься прибути на збори і вирівняти залеглості. — Р. Карбівник, голова.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва І. Франка — 97 Відд. о год. 2-ій по пол. в церковній залі при 47 Говп Аве. Просимо про численну участь. На порядку нарад маємо важні справи. — Управа.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Б-ва св. о. Миколая — 175 Відд. о год. 1-ій по пол. в УНДомі при вул. Мартін. На зборах буде звіт делеґата з 9 Конґресу УККА. Проситься членство прибути та вирівняти залеглі вкладки. — Управа.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка — 64 Відд. о год. 2:30 по пол. у Вінярського. Проситься членство вирівняти залеглі вкладки. — І. Бурний, секретар.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

ЗМІНА АДРЕСИ

ДО АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"
81-83 GRAND STREET

Долучую 10 центів — прошу змінити мою адресу:
JERSEY CITY, N. J. 07303
(P. O. Box 346)

Моя СТАРА АДРЕСА була:
ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ______________
Ім'я і прізвище: ______________
Адреса: ______________

Моя НОВА АДРЕСА така:
Ім'я і прізвище: ______________
Адреса: ______________
______________ Zip Code ________

ТАРЗАН, ч. 5718. Тарзана — на смерть!

Коли розвиднілося, Тарзана закликали з'явитися перед королем.

— Ви негайно згинете! — гукнув. — Потвора знов з'явилася вчора ввечері!

Мавполюд із здивування витріщив очі . . . На свіжій куряві були сліди якоїсь дивної тварини!